

רשומות

הצעות חוק

26 בינואר 1999

2801

ט' בשבט התשנ"ט

עמוד

371 ..... הצעת חוק שיווי זכויות האשה (תיקון מס' 2), התשנ"ט-1999

מתפרסמת בזה הצעת חוק של חברי הכנסת מטעם ועדה משותפת של ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת והועדה לקידום מעמד האשה של הכנסת:

הצעת חוק שיווי זכויות האשה (תיקון מס' 2), התשנ"ט-1999*

1. בחוק שיווי זכויות האשה, התשי"א-1951¹ (להלן - החוק העיקרי), במקום סעיף 1 החלפת סעיף 1 והוספת סעיפים 1א עד 1ג יבוא:

דבריו הסבר

עם זאת, אף על פי שעבר זמן רב מאז חוקק החוק, ואף על פי שיש רבים הגורסים, כי עקרון השוויון, לרבות השוויון בין המינים, נגזר מכבוד האדם, שהוא זכות יסוד המעוגנת ומוגנת במסגרת חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, אנו מוצאים שבסוף המאה ה-20 עדיין יש תחומים רבים שבהם קיימת אפליה כלפי האשה, באשר היא אשה.

התיקון המוצע בזה לחוק בא לקבוע בו כי עקרון השוויון בין המינים יחול בכל שטחי החיים, בחיי המדינה, בחברה, במשק ובמשפחה, תוך הדגשה של כמה תחומים, שבהם לוקה יישום עקרון השוויון בין המינים בחסר, וכן כדי לתרום לקידום האשה על מנת להשיג את השוויון המיוחל.

בשנת 1951 קיבלה הכנסת את חוק שיווי זכויות האשה, התשי"א-1951 (להלן - החוק).

בחוק מעוגן עקרון השוויון בין האשה לגבר. עיקרון זה הוא אבן יסוד של שיטת המשטר הדמוקרטי, שהובטח עוד במגילת העצמאות: "מדינת ישראל... תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה, בלי הבדל דת, גזע ומין".

בשורה של פסקי דין התייחסו בתי המשפט, ובראשם בית המשפט העליון, לחוק וכינו אותו חוק "מלכותי" (בג"צ 1000/92 בבלי נ' ביה"ד הרבני הגדול), "חוק אידאולוגי, מהפכני, משנה סדרי חברה" (בג"צ 202/57 סיריס נ' הנשיא וחברי ביה"ד הרבני הגדול ואח').

¹ הצעת חוק מס' פ/2220; הועברה לוועדה ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998).
² ס"ח התשי"א, עמ' 248; התשכ"ה, עמ' 82.

1. חוק זה מטרתו לקבוע עקרונות להבטחת שוויון מלא בין האשה לבין האיש בחיי המדינה, בחברה, במשק ובמשפחה, ולקידום האשה בתחומים אלה, והם יקוימו ברוח העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל.
- איסור הפליה 1.א. (א) אין מפלים בין אשה לאיש ואין מפלים אשה לרעה כאשר היא אשה, וכל הוראת חוק העומדת בסתירה לעיקרון זה, אין נוהגים לפיה.
- (ב) לענין חוק זה, יראו פעולה כפוגעת בשוויון גם כאשר תוצאתה היא הפליה וזאת אף אם אין ביסודה כוונה להפלות.
- העדפה מתקנת 1.ב. אין רואים כהפליה אסורה פעולה שנועדה לתקן הפליה קודמת או קיימת של נשים, או פעולה שנועדה לקדם את שוויון.
- שמירת זכויות 1.ג. הוראות חוק זה באות להוסיף על זכויות האשה לפי כל דין, הסכם קיבוצי, חוזה עבודה או חוזה אחר, ולא לגרוע מהן.
2. במקום סעיף 3 לחוק העיקרי יבוא:
3. "הזכות להינשא 3. לכל אשה הזכות להינשא בארץ."
- גרסה א'
3. בסעיף 5 לחוק העיקרי, בסופו יבוא: "החלים על אשה ואיש ששניהם יהודים, מוסלמים, דרוזים או בני אחת העדות הנוצריות המוכרות, אם על פי אותם דינים הם רשאים להינשא זו לזה או להתגרש זו מזה."

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 1 סעיף 1 לחוק קובע לאמור:
- "שוויון לפני החוק"
1. דין אחד יהיה לאשה ולאיש לכל פעולה משפטית; וכל הוראת חוק המפלה לרעה את האשה, כאשר היא אשה, לכל פעולה משפטית אין נוהגים לפיה."
- מוצע לקבוע עיקרון רחב וערכני האוסר אפליה לרעה של האשה, כאשר היא אשה (סעיף 1א החדש).
- מוצע להבהיר, כי גם אפליה בעקיפין, דהיינו, פעולה שתוצאתה היא פגיעה בשוויון, תיחשב לאפליה אסורה.
- עוד מוצע להוסיף לחוק את סעיפים 1ב ו-1ג, שענינם העדפה מתקנת ושמירת זכויות, שכן שנים של אפליה נגד נשים יצרו מצב של אי שוויון, ולפיכך, כדי לתקן את המצב ההיסטורי, יש צורך הן בהעדפה מתקנת והן בהשארת הזכויות שניתנו לנשים בדין, בהסכם קיבוצי, בחוזה עבודה או בחוקים אחרים.
- סעיף 2 סעיף 3 לחוק, שאותו מוצע להחליף, דן באפטרופסות ההורים על ילדיהם. נושא זה הוסדר בצורה מפורטת בחוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות, התשכ"ב-1962, ועל כן הוא מיותר בחוק
- זה. במקומו מוצע לקבוע את העיקרון ולפיו לכל אשה תהיה הזכות להינשא בארץ.
- וזה לשונו של סעיף 3 לחוק:
- "אפטרופסות שווה"
3. (א) האם והאב כאחד הם האפטרופסים הטבעיים על ילדיהם; מת אחד ההורים, הנשאר בחיים הוא האפטרופס הטבעי.
- (ב) אין בהוראת סעיף קטן (א) כדי לפגוע בכוחו של בית משפט או בית דין מוסמך לנהוג בעניני אפטרופסות על ילדים, הן על גופם והן על רכושם, בהתחשב עם טובת הילדים בלבד."
- סעיף 3 סעיף 5 לחוק קובע לאמור:
- "נישואין וגירושין"
5. אין חוק זה בא לפגוע בדיני איסור והיתר לנישואין ולגירושין."
- לפי גרסה א' המוצעת, תצומצם ותחולתו של סעיף זה, הזוראה זו תחול רק על בני זוג יהודים, מוסלמים, דרוזים או בני אחת העדות הנוצריות המוכרות, אם על פי הדין האישי החל עליהם, רשאים בני הזוג להינשא או להתגרש.

גרסה ב'

סעיף 5 לחוק העיקרי לא יתוקן.

4. במקום סעיף 6 לחוק העיקרי יבוא:

החלפת סעיף 6
והוספת סעיפים
א6 עד 76

6. לכל אישה ואיש זכות שווה לקיום בכבוד אנושי, ובכלל זה לשוויון בתחומי העבודה, החינוך, ההשכלה, הכריאות, הדיור, הרווחה החברתית ואיכות הסביבה.

6א. לכל אשה זכות מלאה על גופה.

זכות האשה
על גופה

6ב. לכל אשה זכות לסער ולהגנה מפני אלימות, הטרדה מינית, ניצול מיני וסחר בגופה.

הגנה מפני
אלימות

6ג. (א) בגוף ציבורי ובוועדות המכרזים והמינויים של גוף ציבורי, יינתן ביטוי הולם בנסיבות הענין, לייצוגן של נשים בסוגי המשרות ובדירוגים השונים בקרב העובדים, ההנהלה, הדירקטוריון והמועצה.

ייצוג הולם

(ב) נקבע בחוק כי ימונו להנהלה, לדירקטוריון או למועצה של גוף ציבורי נציגים או חברים כלהלן, לא יחולו עליהם הוראות סעיף זה:

(1) נציגים של גופים או של ארגונים המנויים באותו חוק;

(2) חברים המכהנים בגוף בתוקף היותם נבחרים ציבור.

(ג) בסעיף זה -

"גוף ציבורי", כל אחד מאלה -

(1) משרד ממשלתי, לרבות יחידותיו ויחידות הסמך שלו;

(2) רשות מקומית;

(3) חברה עירונית, בהגדרתה בסעיף 21 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985²;

דברי הסבר

סעיף 6א המוצע קובע בהצהרה, שלאשה זכות מלאה על גופה.

בהשלמה לעיקרון הקבוע בסעיף 6א, מוצע לקבוע, בסעיף 6ב החדש, שלאשה זכות להגנת המדינה עליה מפני אלימות כלפיה המתבטאת בהטרדה, בניצול או בסחר בגופה.

סעיף 6ג החדש, ענינו בייצוג הולם. נושא זה מוסדר היום חלקית בסעיפים 18 ו-60א לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975, ובסעיף 15א לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959.

מוצע להרחיב את חובת הייצוג ההולם של נשים, ולהחיל אותה בסיגים המוצעים בסעיף, גם על ההנהלות, הדירקטוריונים והמועצות של הגופים הציבוריים המנויים בסעיף המוצע, לרבות גופים הממלאים תפקידים אלה אף אם תוארם שונה, וכן להחיל חובה זו בסוגי המשרות ובדירוגים השונים, לרבות בוועדות המכרזים ובוועדות המינויים.

לפי גרסה ב', סעיף 5 לחוק העיקרי לא יתוקן, ויישאר בנוסח הקיים.

סעיף 4 סעיף 6 לחוק העיקרי קובע לאמור:
"הגנה לאשה"

6. אין חוק זה בא לפגוע בכל הוראת חוק הבאה להגן על האשה באשר היא אשה.

מוצע לבטל נוסח זה, מאחר שנושא ההגנה על זכויות האשה מוסדר בסעיף 6 המוצע, ובמקומו לקבוע את סעיף 6 המוצע, המתייחס לנושא הזכויות החברתיות.

בהתאם למוצע, סעיף הצהרתי זה יקבע, כי בכל הקשור לזכויות החברתיות השונות, הגובעות מהזכות לקיום בכבוד אנושי, יהיו לאשה ולאיש זכויות שוות.

² ס"ח התשמ"ה, עמ' 60.

- (4) תאגיד או גוף ציבורי אחר שהוקם בחוק;
- (5) חברה ממשלתית כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975³, אלא אם כן קבע שר המשפטים, באישור הועדה לקידום מעמד האשה של הכנסת, לענין העובדים, כי חובת הייצוג כאמור בסעיף קטן (א) לא תחול;
- "הנהלה", "דירקטוריון" או "מועצה" – לרבות כל גוף הממלא תפקיד כאמור או תפקיד הדומה לו אף אם כינויו שונה.
76. (א) לכל אשה המועמדת לשירות בכוחות הבטחון, או המשרתת בהם, זכות שווה לזכותו של האיש למלא כל תפקיד, או להיות משובצת בכל תפקיד, אלא אם כן מילוי התפקיד כאמור או השיבוץ בו, אינם אפשריים מפאת מהותו ואופיו של התפקיד או השירות בו.
- (ב) בסעיף זה, "כוחות הבטחון" – צבא ההגנה לישראל, משטרת ישראל, שירות בתי הסוהר וארגוני הבטחון האחרים של המדינה.
7. תיקון סעיף 7 בסעיף 7 לחוק העיקרי –
- (1) במקום כותרת השוליים יבוא "תחולה";
- (2) האמור בסעיף יסומן "(ב)" ובו, לפני "כל בתי המשפט" יבוא "בלי לפגוע בהוראות סעיף קטן (א)" ולפניו יבוא:
- "(א) כל רשות מרשויות השלטון חייבת לכבד את הזכויות שלפי חוק זה."
8. ביטול סעיף 8 בסעיף 8 לחוק העיקרי – בטל.
9. תיקון סעיף 9 בסעיף 9 לחוק העיקרי, במקום "שר המשפטים" יבוא "ראש הממשלה".

ד ב ר ו ה ס ב ר

- בסעיף 76 מוצע לקבוע, כי לענין מילוי תפקידים או שיבוץ בתפקידים במסגרת כוחות הבטחון, תהיה זכותה של האשה שווה לזכות האיש, אלא אם כן לא ניתן להעניק זכות שווה בשל מהותו או אופיו של התפקיד או השירות באותו תפקיד. בדומה לחלק מהסעיפים האחרים בחוק המוצע, סעיף זה לא יוצר זכויות חדשות לגברים, אלא משווה את הזכויות של הנשים לאלה של הגברים, ככל שזכויות אלה קיימות על פי דין.
- סעיף 5 מוצע לקבוע כי כל רשות מרשויות השלטון תהיה חייבת לכבד את הזכויות שלפי חוק זה. הוראה בנוסח זהה קיימת בסעיף 11 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו.
- חברי הכנסת: יעל דיין, דליה איציק, רומן ברונפמן, עוזי ברעם, תמר גוז'נסקי, נעמי חזן, יונה יהב, רן כהן, יהודה לנקרי, ענת מאור, מרינה סולודקין, אמנון רובינשטיין

³ ס"ח התשל"ה, עמ' 132.